

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

[REDACTED]

Ombud: Håkan Sjölander
Assistenterna Magnus & Håkan AB
Arenavägen 41
121 77 Johanneshov

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 22 september 2015
i mål nr 2856-14 och 2857-14, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Kammarrätten avslår begäran om muntlig förhandling.
2. Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten ska fastställa kassans beslut den 25 mars och den 25 april 2014. Till stöd för sin talan anför Försäkringskassan huvudsakligen följande.

██████████ har lämnat in assistansräkningar för assistans som har utförts av assistenter som har bott och utfört sina arbetsuppgifter utanför EES-området. Numera betalas assistansersättning ut i de fall där assistansen har utförts av någon som är bosatt utanför EES-området endast om det finns särskilda skäl. Det gäller emellertid inte när en personlig assistent har anställts före den 1 juli 2013.

I förarbetena anges att bakgrunden till den nya bestämmelsen bl.a. är att man genom att ställa krav på att den anlitate assistenten är bosatt inom EES-området ökar Försäkringskassans kontrollmöjligheter. Tidpunkten för anställningen bör sammanfalla med den tidpunkt som uppdragsavtalet börjar gälla eftersom det är först då som anordnaren tar ett helhetsansvar för utförandet av assistansen och Försäkringskassan har möjlighet att kontrollera utförandet. För detta talar även följande omständigheter.

██████████ var beviljad assistans när han den 1 oktober 2013 bytte assistansanordnare från Humana till Assistenterna AB.

Uppdragsavtalet mellan honom och Assistenterna AB började gälla från och med den 1 oktober 2013. Från och med den 1 oktober utfördes assistansen av fyra assistenter som ingått anställningsavtal med Assistenterna AB från och med juni 2013. Tre av assistenterna har tidigare varit anställda hos Humana och utfört assistans hos ██████████ för Humanas räkning även i augusti och september 2013. Hade ██████████ i samband med bytet av assistansanordnare fått nya assistenter med bosättning utanför EES-området hade möjligheten att kontrollera förhållandena funnits först när dessa förhållanden hade kommit till Försäkringskassans kännedom vilket är i samband med att slutavräkningen

kommer in. I och med att några av assistenterna fortsatte att utföra assistans för Humanas räkning även efter att anställningsavtalen med Assistenterna AB trätt i kraft så var också Assistenterna AB:s kontrollmöjligheter begränsade. Det finns därmed inte några uppgifter i ärendet som tyder på att Assistenterna AB har fungerat som arbetsgivare för de fyra aktuella assistenterna före den 1 oktober 2013. Såväl uppdragsavtalet som arbetsgivaransvaret och därmed anställningarna som personliga assistenter ska därför anses ha trätt i kraft den 1 oktober 2013. Övergångsbestämmelsen till 51 kap. 16 § socialförsäkringsbalken, SFB, är därmed inte tillämplig.

██████████ anser att överklagandet ska avslås, vidhåller vad han har anfört i förvaltningsrätten och begär att kammarrätten håller muntlig förhandling i målen.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av 51 kap. 16 § andra stycket SFB framgår att om assistans har utförts av någon som är bosatt utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) betalas assistansersättning ut endast om det finns särskilda skäl. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 juli 2013 och ska enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna inte tillämpas när en personlig assistent har anställts före ikraftträdandet.

Frågan i målen är om de fyra aktuella assistenterna ska anses ha anställts före den 1 juli 2013. Om så är fallet krävs det inte särskilda skäl för att betala ut assistansersättning.

I förarbetena till den nu gällande lydelsen av 51 kap. 16 § andra stycket SFB anges att förslaget kan ha påverkan på anställningsförhållanden. Bestämmelsen bör därför inte gälla för de fall då anställningsavtal har ingåtts före ikraftträdandet. (Prop. 2012/13:1 Utgiftsområde 9 s. 255.)

Ett anställningsavtal är ett civilrättsligt bindande avtal som kan medföra rättsverkningar. Exempelvis krävs enligt allmänna avtalsrättsliga regler starka och sakliga skäl för hävning. Ett anställningsavtal kan ingås lång tid innan arbetet ska börja utföras. (SOU 1993:32 s. 418–419.)

Av utredningen i målen framgår bl.a. följande. Den assistans som målet gäller har utförts under oktober 2013 och januari 2014 av assistenter som är bosatta utanför EES. Anställningsavtalen mellan Assistenterna AB och de aktuella assistenterna är undertecknade den 25 juni 2013. Försäkringskassan har inte anfört något som ger anledning att betvivla anställningsavtalens giltighet. [REDACTED] och Assistenterna AB har före den 1 juli 2013 ingått ett avtal om assistans. Försäkringskassan har inte heller i detta avseende anfört något som ger anledning att betvivla att så är fallet.

Kammarrätten gör följande bedömning.

Det finns alltså skriftliga anställningsavtal där det framgår att de aktuella assistenterna i civilrättslig mening har anställts av Assistenterna AB före den 1 juli 2013. Det finns också uppgifter i målet om att [REDACTED] och Assistenterna AB före den 1 juli 2013 har ingått ett avtal om assistans. Även om Assistenterna AB har fungerat som arbetsgivare för assistenterna först en tid efter den 1 juli 2013 innebär inte det att assistenterna inte hade anställts redan före denna tidpunkt. Det är enligt kammarrättens mening inte heller av avgörande betydelse att assistans inte har utförts av assistenterna för Assistenterna AB:s räkning förrän från och med oktober 2013. Kammarrätten instämmer därmed i förvaltningsrättens bedömning att anställningsförhållandena fanns från och med den 25 juni 2013 och att övergångsbestämmelsens undantag ska tillämpas. Det är inte möjligt att tolka övergångsbestämmelserna på något

annat sätt ens i ljuset av vikten av att upprätthålla en omfattande kontrollmöjlighet.

Överklagandet ska därför avslås. Kammarrättens beslut om inhibition upphör därmed att gälla. Med hänsyn till utgången i målen är muntlig förhandling obehövlig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Jerry Eriksson
lagman
ordförande

Ann-Jeanette Eriksson
kammarrättsråd

Cecilia Bohlin
kammarrättsråd
referent

Cecilia Östergren
föredragande

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA****DOM**
2015-09-22
Meddelad i
UppsalaMål nr
2856-14
2857-14**KLAGANDE**

[REDACTED]

Ombud: Håkan Sjölander
c/o Assistenterna Magnus & Håkan AB
Fogdevägen 45
128 41 Bagarmossen**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Stockholm
103 51 Stockholm**ÖVERKLAGADE BESLUT**Försäkringskassans omprövningsbeslut den 25 mars och den 25 april 2014,
diarienumr 008031-2014 samt 012475-2014**SAKEN**

Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (2010:110), SFB

DOMSLUTFörvaltningsrätten upphäver Försäkringskassans beslut och förklarar
[REDACTED] berättigad till assistansersättning för oktober 2013
och januari 2014.Förvaltningsrätten lämnar över målen till Försäkringskassan för fortsatt
utredning och beslut.Förvaltningsrätten avslår [REDACTED] yrkande om muntlig för-
handling.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Försäkringskassan vidhöll vid omprövningar sina beslut den 8 januari 2014 respektive den 10 mars 2014 att avslå [REDACTED] ansökningar om assistansersättning för månaderna oktober 2013 och januari 2014. Besluten motiverades med bland annat följande. Sedan den 1 juli 2013 gäller som huvudregel att en assistent ska vara bosatt inom EES-område för att assistansersättning ska betalas ut. Enligt övergångsbestämmelser ska detta inte tillämpas om assistenten har anställts före den 1 juli 2013. Anställningsavtalen för de personliga assistenter som den aktuella ersättningsansökan gäller har trätt i kraft den 1 oktober 2013 och omfattas därför inte av de regler som medger ersättning för assistans utförd av assistenter bosatta utanför EES-området.

[REDACTED] överklagar besluten och yrkar att han ska vara berättigad till assistansersättning i enlighet med de räkningar han gett in till Försäkringskassan. Han yrkar att det hålls muntlig förhandling i målen.

DOMSKÄL

Av 51 kap. 14 § SFB följer att assistansersättning betalas ut månadsvis med visst belopp för det antal beviljade assistanstimmar som assistans har lämnats.

I 51 kap. 16 § andra stycket SFB stadgas att om assistansen har utförts av någon som är bosatt utanför EES-området, betalas assistansersättning ut enligt 14 § endast om det finns särskilda skäl. Enligt p.2 i övergångsbestämmelser till bestämmelsen ska dock 51 kap. 16 § andra stycket inte tillämpas när en personlig assistent har anställts före ikraftträdandet, dvs. före den 1 juli 2013 (se SFS 2012:935).

I förarbetena anges att bakgrunden till den nya bestämmelsen i 51 kap. 16 § bland annat är att man genom att ställa krav på att den anlitate assistenten är bosatt inom EES-området ökar Försäkringskassans kontrollmöjligheter (prop. 2012/13:1 Utgiftsområde 9, s. 222).

Frågan i målen är om de personliga assistenterna [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] och [REDACTED] anställdes hos assistansanordnaren Assistenterna Magnus & Håkan AB före den 1 juli 2013 och därmed omfattas av ovan nämnda övergångsbestämmelse. Det har inte framkommit annat än att de fyra assistenterna bott och utfört sina arbetsuppgifter utanför EES-området varför den avgörande frågan är när anställningarna påbörjats, dvs. i princip när anställningsavtalen undertecknats *eller* arbetet påbörjats.

Av utredningen i målen framgår att det föreligger anställningsbevis från Assistenterna AB daterade den 25 juni 2013 för assistenterna [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] och [REDACTED]. Enligt avtalen varar anställningen så länge assistansuppdraget varar och från och med den 25 juni 2013.

Försäkringskassan har inte ifrågasatt anställningsavtalens riktighet eller att de är daterade innan lagändringen den 1 juli 2013. Däremot har Försäkringskassan menat att tidpunkten för när en assistent ska anses vara anställd hos en anordnare sammanfaller först med den tidpunkt när ett uppdragsavtal börjar gälla.

För att en anställning ska finnas krävs emellertid inte att arbete ska ha utförts. Enligt förvaltningsrättens mening är det, i överensstämmande med allmänna arbetsrättsliga principer, tillräckligt att ett anställningsavtal har ingåtts för att en anställning ska anses föreligga. Eftersom de aktuella an-

ställningsförhållandena således fanns från och med den 25 juni 2013 ska övergångsregelns undantag därmed tillämpas.

Utredningen ger enligt förvaltningsrättens mening stöd för att de aktuella anställningarna medfört att en kostnad för utförd assistans uppkommit under de aktuella perioderna. De överklagade besluten ska därför upphävas och det ankommer i första hand på Försäkringskassan att beräkna och besluta om hur mycket som ska betalas ut i assistansersättning för månaderna oktober 2013 och januari 2014. Målen återförvisas därför till Försäkringskassan för erforderlig handläggning.

██████████ har yrkat att förvaltningsrätten ska hålla muntlig förhandling i målen. Förvaltningsrätten finner med hänsyn till målets utgång att en muntlig förhandling på hans yrkande är obehövlig varför detta ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3104/1 A)

Elisabet Andersson
rådman

Nämndemännen Linnea Edstam, Barbro Jurell och Håkan Sjöblom har deltagit i avgörandet.

Målet har handlagts av föredraganden Nicklas Rydgren.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.